# Franská ríša :)

Najvýznamnejší štát rannej stredovekej Európy, ktorý vznikol z barbarských kráľovstiev, predstavovala Franská ríša, ktorá zohrala najdôležitejšiu úlohu v politickom vývoji Európy v 5. až 9. storočí. Franská ríša, zahrňujúca väčšinu západnej a strednej Európy i časť Apeninského polostrova, vytvorila politický útvar, ktorý vo svojej dobe nemal obdoby. Jej vnútorná previazanosť, keď aj z dnešného pohľadu slabá, predsa len umožnila kontakt rôzne vyspelých oblastí, prispela k ich vzájomnému ovplyvňovaniu a dala pečať celému územiu, na ktorom sa ríša rozprestierala.

Na pôde Franskej ríše vznikol a rozšíril sa princíp vazalskej[1] väzby medzi pánom a poddaným, ktorý dal meno celej epoche: feudalizmus. Franská ríša tiež horlivo šírila kresťanstvo do pohanských oblastí (oblastí osídlených Germánmi a Slovanmi). Bola štátom, ktorý pomohol zachovať v temných storočiach slabý lúč antickej vzdelanosti, ktorú predal aj mladším obdobiam. Z hľadiska politického stála pri kolíske Francúzska a Nemecka, ktoré sa stali jej bezprostrednými nástupcami.

Frankovia, ktorí patrili do rodiny germánskych kmeňov, začali prichádzať do Gálie od 3. storočia. Rozdeľovali sa na dva kmene, Frankovia sálski[2] a Frankovia ripuársky[3]. V 5. storočí zjednotil všetkých Frankov Chlodvik I. (482-511) z rodu Merovejovcov. V bitke u Soissons porazil posledného rímskeho miestodržiteľa Syagria, čím Frankom otvoril cestu k ďalšiemu prieniku do Gálie. Chlodvik I. prijal katolícky krst. Po jeho vzore sa krátko na to stali katolíkmi všetci Frankovia. Chlodvikove spojenie s katolíckou cirkvou zaručilo Frankom podporu cirkevného aparátu v Gálii a pomohlo im v boji proti Vizigotom, ktorí ovládali juhozápadnú zem. Vizigótska nadvláda skončila v roku 507 a víťazných Frankov vnímalo románske obyvateľstvo ako osloboditeľov. Po Chlodovikovej smrti nastúpili na trón jeho synovia. Pri ich vláde sa Franská ríša rozšírila o územie susedných germánskych kmeňov - Alemániu, západnú časť Durýnska, Burgundsko a Bavorsko. Vznikol tak rozsiahly štátny útvar, ktorý spojoval značne rozdielne oblasti. Princíp spoločnej vlády panovníkových synov, typický pre celé obdobie Franskej ríše, viedol pomerne rýchlo k rozdeleniu štátu na tri časti: Neustria[4], Austrasia[5] a Burgundsko[6], kde vládli jednotliví Merovejovci[7]. Zjednotenie všetkých troch častí dosiahlo len niekoľko kráľov, medzi nimi Dagobert I. (629-639), ktorý bojoval proti Samovej ríši.

Vladárska moc merovejovských panovníkov vo Franskej ríši začala upadať a skutočná vláda sa postupom času sústreďovala do rúk majordómov (správcov kráľovského dvora). V roku 687 spojil titul majordóma všetkých troch častí zeme Pipin II. (635-714). Od roku 720 začali Merovejovskú ríšu vážne ohrozovať výboje moslimských vojsk, ktoré po dobytí Hispánii prekročili Pyreneje a pokračovali ďalej na sever, kde obsadili celú Akvitániu. Postup arabov na európskom kontinente zastavil až Pipinov syn Karol Martell, ktorý porazil moslimské vojská v bitke u Poitiers roku 732. Karol Martell (714-741), podobne ako jeho otec Pipin II., vládol Franskej ríši v hodnosti majordóma. K zosadeniu merovejovského kráľa a k získaniu kráľovskej koruny sa odhodlal až Karolov syn Pipin Krátky (741-768). Na tento závažný krok si dopredu vyžiadal zvolenie pápeža a práve toto ich politické spojenie položilo základ dlhodobým vzájomným vzťahom medzi Franskou ríšou a pápežstvom, ktoré značne ovplyvnilo dejiny európskeho stredoveku.

Najvýznamnejším panovníkom Franskej ríše sa stal Karol Veľký (768-814), pri ktorého vláde dosiahol franský štát svojho najväčšieho rozmachu. V početných vojnách Karol Veľký pripojil ku svojim državám Lombardiu, kedy sa dal v roku 774 korunovať lombardským kráľom, časť strednej Itálie, znovu Bavorsko (roku 788) a spoplatnil územie na východ od Bavorska (Panóniu) potom, čo porazil Avarskú ríšu (v rokoch 795-796). Mnohoročný boj viedol proti Sasom (772-804), ktorých územie sa nachádzalo na dolnom toku rieky Labe. Podmanenie saského územia znamenalo jednu z najkrutejších stránok franských dejín, kedy tí zo saských bojovníkov, ktorí odmietli krst, boli hromadne popravovaní. Po dobytí Saska prekročili Karolove vojská rieku Labe a zaútočili na slovanské kmene, ktoré sídlili v tejto oblasti. V rokoch 805 a 806 bojovali Frankovia taktiež na území Čiech. Známe je Karolove ťaženie proti Arabom, preslávené na prelome 11. a 12. storočia v *Piesni o Rolandovi*.

Väčší politický význam však pre Frankov dosiahla výprava v roku 800. Dňa 25. decembra 800, na vianočný sviatok, prijal Karol v bazilike sv. Petra v Ríme z rúk pápeža Leva III. cisársku korunu. Stal sa tak symbolicky nástupcom rímskych cisárov, čo v očiach Európy neobyčajne pozdvihlo prestíž franského panovníka. Karolova korunovácia zároveň do budúcnosti určila spôsob získavania cisárskej hodnosti. Od roku 800 mohol v západnom kresťanstve získať túto hodnosť len panovník, ktorý bol v Ríme korunovaný pápežom.

Na prelome 8.-9. storočia bola teda vzkriesená myšlienka obnovy impéria vyznačujúceho sa kresťanskou vierou a reprezentovaného pápežstvom a cisárstvom. Snaha, aby kresťanstvo zvíťazilo na celom pozemskom svete, a tým ho zjednotilo[8], však zostávala len v rovine ideálov.

Po Karolovi Veľkom nastúpil na trón jeho syn Ľudovít I., nazývaný Pobožný (814-840). Za jeho vlády začali

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

prevládať silné odstredivé tendencie, pri ktorých hrozil rozpad celého štátu. Po smrti Karola Veľkého sa ukázali všetky rozpory veľkého štátu: civilizačná odlišnosť jednotlivých území, doprevádzaná snahou okrajových oblastí o osamostatnenie, túžba šľachty po vyššom podiele na moci a podobne. Ku koncu života Ľudovíta I. Pobožného k týmto problémom sa pridali taktiež spory dynastické, kedy sa o svoje práva k vládnutiu začali hlásiť Ľudovítovi synovia.

Dynastické boje pokračovali aj po Ľudovítovej smrti a viedli k rozpadu ríše. Podľa verdunskej zmluvy (z roku 843) bola ríša rozdelená na tri samostatné celky. Najstaršiemu Lotharovi pripadla s cisárskym titulom stredná časť[9], Ľudovít Nemec získal územie na východ od Lotharových držav a Karol Holý západnú časť Franskej ríše. Zatiaľ čo územie pod správou Lotharovou sa pomerne rýchlo rozpadlo na menšie politické útvary, územia Ľudovíta Nemca a Karola Holého položili základ ku vzniku Nemecka a Francúzska.

Rozsiahly franský štát vyžadoval už v dobe merovejovskej špeciálny systém správy. Vnútorná časť ríše bola rozdelená na grófstva[10], územia pripojených germánskych kmeňov podliehali vlastným vojvodcom. Z tejto doby sú známe písané zákonníky niektorých kmeňov, z ktorých najstarší je *Lex salica* (*Zákoník salských Frankov*, asi 508-511). Základ cirkevnej správy bol prevzatý z rímskej organizácie, o čom svedčí skutočnosť, že väčšina biskupstiev sa nachádzala v bývalých rímskych mestách.

**[1] Feudálnej.**
**[2] Ich pôvodné územie bolo v terajšom Holandsku.**
**[3] Sídlili na pravom brehu Rýna.**
**[4] Centrum Paríž.**
**[5] Cenrum Remeš.**
**[6] Centru Orleans.**
**[7] Stará dynastia, ktorá vládla Frankom asi od roku 500 do roku 751.**
**[8] Kresťanský univerzalizmus.**
**[9] Državy v Itálii a územie na sever od Álp až k moru.**
**[10] V jeho čele stál gróf.**

*Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania*